

SPIS TREŚCI

1		
1.1.	WSTĘP	17
1.2.	BADANIE ORTOPEDYCZNE	18
1.2.1.	Wiadomości ogólne	18
1.2.2.	Badania dodatkowe	39
1.3.	LECZENIE	42
1.3.1.	Leczenie nieoperacyjne	42
1.3.1.1.	Unieruchomienie zewnętrzne	42
1.3.1.2.	Wyciągi	43
1.3.1.3.	Redresje	43
1.3.1.4.	Blokady i nakłucia	44
1.3.2.	Leczenie operacyjne	44
1.3.3.	Rehabilitacja	44
1.3.3.1.	Wiadomości ogólne	44
1.3.3.2.	Kinezyterapia	45
1.3.3.3.	Fizykoterapia	46
1.3.3.4.	Zaopatrzenie ortopedyczne	49
2		
2.1.	CHIRURGIA URAZOWA NARZĄDÓW RUCHU	51
2.1.1.	Wiadomości ogólne	51
2.1.2.	Uraz	51
2.1.3.	Uszkodzenie	51
2.1.4.	Zamknięte uszkodzenia tkanek miękkich	52
2.1.4.1.	Stłuczenie (<i>contusio</i>)	52
2.1.4.2.	Uszkodzenia jednostki mięśniowo-ścięgnistej	53
2.1.4.3.	Uszkodzenia kaletek maziowych	54
2.1.5.	Rany (<i>vulnera</i>)	55
2.1.5.1.	Rany postrzałowe	57
2.1.6.	Złamanie (<i>fractura</i>)	58
2.1.6.1.	Wiadomości ogólne	58
2.1.6.2.	Mechanizm złamań	58
2.1.6.3.	Podział złamań	59
2.1.6.4.	Objawy złamania	61
2.1.6.5.	Ogólne zasady postępowania doraźnego w przypadkach złamań	62

2.1.6.5.1.	Pierwsza pomoc w złamaniach	62
2.1.6.5.2.	Transport	64
2.1.6.6.	Postępowanie ostateczne w złamaniach	64
2.1.6.6.1.	Postępowanie nieoperacyjne	64
2.1.6.6.2.	Postępowanie operacyjne	65
2.1.6.6.2.1.	Osteosynteza stabilna wewnętrzna	66
2.1.6.6.2.2.	Osteosynteza zewnętrzna	67
2.1.6.7.	Leczenie czynnościowe złamań	68
2.1.7.	Złamania otwarte	69
2.1.7.1.	Wiadomości ogólne	69
2.1.7.2.	Podział złamań otwartych	69
2.1.7.3.	Postępowanie w przypadkach złamań otwartych	70
2.1.7.3.1.	Postępowanie na miejscu wypadku	70
2.1.7.3.2.	Postępowanie ostateczne	70
2.1.8.	Powikłania złamań	71
2.1.8.1.	Zrost opóźniony	71
2.1.8.2.	Staw rzekomy	72
2.1.8.2.1.	Stawy rzekome reaktywne biologicznie (witalne)	72
2.1.8.2.2.	Stawy rzekome niereaktywne biologicznie (awitalne)	74
2.1.9.	Zapalenie tkanki kostnej	75
2.1.10.	Przykurcze stawów	75
2.1.11.	Zesztywnienia stawów	76
2.1.12.	Skostnienia pozaszkieletowe (<i>myositis ossificans</i>)	77
2.1.12.1.	Skostnienia mięśni w schorzeniach układu nerwowego	77
2.1.12.2.	Pourazowe skostnienia mięśni (<i>myositis ossificans posttraumatica circumscripta, paraosteopathia Déjerine</i>)	78
2.1.12.3.	Postępujące skostnienie mięśni (<i>myositis ossificans progressiva</i> , choroba Münchmeyera)	78
2.1.13.	Zespół Volkmanna (<i>syndroma ischaemica Volkmanni, contractura ischaemica Volkmanni</i>)	78
2.1.13.1.	Odmiana przykurczu spowodowana niedokrwieniem mięśni przedramienia (Bunnel)	80
2.1.14.	Zespół Sudecka (zespół Sudecka-Babińskiego-Leriche'a, choroba Sudecka, ostry zanik kości Sudecka, dystrofia kończyn typu Sudecka, ostry zapalny zanik kości, <i>morbus Sudeck</i>)	80
2.1.15.	Złamania z przeciążenia (powolne, przewlekłe, marszowe)	81
2.1.16.	Złamania patologiczne	82
2.1.17.	Urazy porodowe	83
2.1.18.	Urazowe złuszczenie nasad	83
2.1.19.	Zwichnięcie (<i>luxatio</i>)	84
2.1.20.	Skręcenie (<i>distorsio</i>)	86
2.1.21.	Uszkodzenia chrząstki stawowej	87
2.1.22.	Obrażenia detonacyjne	88
2.1.23.	Zespół zmiążdżenia (crush syndrom)	89
2.1.24.	Oparzenia (<i>combustio</i>)	90
2.1.25.	Odmrożenia (<i>congelatio</i>)	92
2.1.26.	Uszkodzenia nerwów	93
2.1.26.1.	Uszkodzenia wybranych nerwów	94
2.1.26.2.	Uszkodzenia splotu ramiennego	97
2.1.27.	Uszkodzenia naczyń	98
2.1.28.	Zakrzepica żył głębokich i zator tętnicy płucnej	99
2.1.29.	Zator tłuszczowy	101
2.2.	USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA I RDZENIA KRĘGOWEGO	102
2.2.1.	Kręgosłup szyjny	103
2.2.1.1.	Stłuczenie kręgosłupa szyjnego	103
2.2.1.2.	Skrećenia stawów międzykręgowych kręgosłupa szyjnego	103

2.2.1.3.	Podwichnięcia i chwilowe zwichnięcia stawów międzykręgowych	104
2.2.1.4.	Uszkodzenia wyprostne kręgosłupa szyjnego	105
2.2.1.5.	Złamania i zwichnięcia kręgosłupa szyjnego	106
2.2.1.6.	Wybrane urazowe uszkodzenia okolicy pierwszego i drugiego kręgu szyjnego	108
2.2.2.	Uszkodzenia kręgosłupa piersiowego i lędźwiowego	109
2.2.2.1.	Złamania kręgosłupa piersiowego i lędźwiowego	109
2.2.2.2.	Stłuczenie kręgosłupa w odcinku piersiowo-lędźwiowym	113
2.2.2.3.	Skръcenie kręgosłupa w odcinku piersiowo-lędźwiowym	113
2.2.2.4.	Złamania wyrostków poprzecznych w odcinku lędźwiowym	113
2.2.3.	Urazowe uszkodzenie rdzenia kręgowego	114
2.2.3.1.	Wstrząśnienie rdzenia kręgowego	116
2.2.3.2.	Stłuczenie rdzenia kręgowego	116
2.2.3.3.	Ucisk rdzenia kręgowego	117
2.2.3.4.	Uszkodzenia naczyniowe rdzenia kręgowego	117
2.2.3.5.	Wybrane zespoły neurologiczne występujące w urazowych uszkodzeniach rdzenia kręgowego	117
2.2.3.5.1.	Zespół centralnego uszkodzenia rdzenia	117
2.2.3.5.2.	Zespół tętnicy przedniej rdzenia kręgowego	118
2.2.3.5.3.	Zespół stłuczenia tylnej części rdzenia kręgowego	118
2.2.3.5.4.	Zespół uszkodzenia bocznej części rdzenia (Brown-Séquarda)	119
2.2.4.	Zaburzenia czynności pęcherza moczowego	119
2.2.5.	Ból w paraplegii	121
2.2.6.	Spastyczność	121
2.2.7.	Skostnienia pozaszkieletowe	122
2.2.8.	Zaparcia	122
2.2.9.	Przykurcze	122
2.2.10.	Odleżyny	123
2.2.11.	Czynności seksualne	124
2.2.12.	Prognoza po uszkodzeniach rdzenia kręgowego	124
2.3.	USZKODZENIA KOŃCZYNY GÓRNEJ	125
2.3.1.	Złamania obojczyka	125
2.3.2.	Zwichnięcie stawu barkowo-obojczykowego	127
2.3.3.	Zwichnięcie stawu mostkowo-obojczykowego	130
2.3.4.	Złamania łopatki	131
2.3.5.	Skръcenie stawu ramiennego	132
2.3.6.	Zwichnięcie stawu ramiennego	133
2.3.7.	Zwichnięcie nawykowe stawu ramiennego	137
2.3.8.	Uszkodzenie mięśnia dwugłowego ramienia	138
2.3.9.	Uszkodzenie pierścienia rotatorów	138
2.3.10.	Złamania bliższego końca kości ramiennej	139
2.3.10.1.	Złamanie guzka większego kości ramiennej	140
2.3.10.2.	Złamanie guzka mniejszego kości ramiennej	140
2.3.10.3.	Złamania szyjki chirurgicznej i anatomicznej kości ramiennej	141
2.3.11.	Złamania trzonu kości ramiennej	143
2.3.12.	Złamania części dalszej kości ramiennej	146
2.3.12.1.	Złamania nadkłykciowe kości ramiennej	148
2.3.12.2.	Złamania przez- i międzykłykciowe kości ramiennej	151
2.3.13.3.	Izolowane złamania kłykci kości ramiennej	152
2.3.12.4.	Złamanie nadkłykcia bocznego kości ramiennej	152
2.3.12.5.	Złamanie nadkłykcia przyśrodkowego kości ramiennej	153
2.3.13.	Zwichnięcia stawu łokciowego	154
2.3.14.	Zwichnięcie głowy kości promieniowej	156
2.3.14.1.	Podwichnięcie głowy kości promieniowej u małych dzieci (Chassaignac)	156
2.3.15.	Złamania kości przedramienia	157
2.3.15.1.	Złamanie wyrostka łokciowego	157
2.3.15.2.	Złamania głowy kości promieniowej	158
2.3.15.3.	Złamania trzonów kości przedramienia	159

2.3.15.4.	Specyficzne złamania w obrębie przedramienia	162
2.3.15.4.1.	Złamanie Monteggia	162
2.3.15.4.2.	Złamanie Galeazziego	164
2.3.15.4.3.	Złamanie Essex-Loprestiego	165
2.3.15.5.	Złamania dalszej nasady kości promieniowej (w miejscu typowym)	165
2.3.16.	Uszkodzenia w obrębie nadgarstka	169
2.3.16.1.	Zwichnięcie kości księżycowatej oraz zwichnięcia i złamania okołoksiężycowate	169
2.3.16.2.	Złamanie kości łódeczkowatej	171
2.3.17.	Uszkodzenia w obrębie ręki	173
2.3.17.1.	Zwichnięcia w obrębie ręki	173
2.3.17.2.	Złamanie podstawy I kości śródreża	174
2.3.17.3.	Złamania kości śródreża	175
2.3.17.4.	Złamania palców	177
2.3.17.5.	Uszkodzenia ścięgien	178
2.3.17.6.	Uszkodzenia tkanek miękkich rąk	179
2.3.17.7.	Infekcje w obrębie ręki	180
2.4.	USZKODZENIA MIEDNICY	184
2.4.1.	Złamania miednicy bez przerwania ciągłości obręczy kończyny dolnej	187
2.4.1.1.	Złamanie kolców biodrowych	187
2.4.1.2.	Złamanie guza kulszowego	187
2.4.1.3.	Złamanie kolca kulszowego	187
2.4.1.4.	Złamanie talerza biodrowego (Duverneya)	187
2.4.1.5.	Złamanie jednej gałęzi kości łonowej	188
2.4.1.6.	Złamanie gałęzi kości kulszowej	188
2.4.1.7.	Złamanie kości krzyżowej	188
2.4.1.8.	Złamanie kości guzicznej	190
2.4.2.	Złamanie miednicy z przerwaniem ciągłości obręczy kończyny dolnej	190
2.4.2.1.	Rozejście spojenia łonowego	190
2.4.2.2.	Jednostronne złamanie kości łonowej i kulszowej	191
2.4.2.3.	Obustronne złamanie kości łonowej i kulszowej	191
2.4.2.4.	Zwichnięcia stawu krzyżowo-biodrowego lub izolowane pionowe złamanie w jego okolicy	192
2.4.2.5.	Podwójne złamanie miednicy typu Malgaigne'a	193
2.4.2.6.	Złamania kulszowo-panewkowe (Walthera)	194
2.4.2.7.	Wieloodłamowe złożone złamania miednicy	194
2.5.	USZKODZENIA KOŃCZYNY DOLNEJ	195
2.5.1.	Zwichnięcia stawu biodrowego	195
2.5.2.	Złamania panewki i centralne zwichnięcia stawu biodrowego	199
2.5.3.	Złamania bliższego końca kości udowej	201
2.5.3.1.	Złamanie szyjki kości udowej	202
2.5.3.2.	Złamania krętarzowe	205
2.5.3.3.	Izolowane złamania krętarzy	207
2.5.3.3.1.	Izolowane złamanie krętarza większego	207
2.5.3.3.2.	Izolowane złamanie krętarza mniejszego	208
2.5.4.	Złamanie trzonu kości udowej	208
2.5.4.1.	Złamanie trzonu kości udowej u dorosłych	208
2.5.4.2.	Złamania kości udowej u dzieci	211
2.5.5.	Złamania dalszej części kości udowej	213
2.5.6.	Uszkodzenie aparatu wyprostnego kolana	214
2.5.6.1.	Złamania rzepki	215
2.5.7.	Uszkodzenia więzadeł stawu kolanowego	216
2.5.7.1.	Skręcenia stawu kolanowego (uszkodzenia czynnych i biernych stabilizatorów stawu kolanowego)	217
2.5.8.	Zwichnięcie stawu kolanowego	218

2.5.9.	Niestabilności stawu kolanowego	219
2.5.9.1.	Nieszczęśliwa triada O'Donoghue'a	221
2.5.10.	Uszkodzenia łokotek	222
2.5.11.	Pourazowe zapalenie błony maziowej	224
2.5.12.	Zapalenie kałek	224
2.5.13.	Choroba Hoffy	225
2.5.14.	Zwichnięcie rzepki	225
2.5.15.	Złamania kości goleni	226
2.5.15.1.	Złamania bliższego końca kości piszczelowej	226
2.5.15.2.	Złamanie lub zwichnięcie głowy kości strzałkowej	229
2.5.15.3.	Złamanie trzonów kości goleni	229
2.5.16.	Uszkodzenie ścięgna Achillesa	232
2.5.17.	Zespół ciasnoty przedziałów powięziowych w obrębie kończyny dolnej (ZCPP)	233
2.5.18.	Złamania dalszej części kości piszczelowej	235
2.5.19.	Uszkodzenia stawu skokowo-goleniowego	236
2.5.19.1.	Skręcenie stawu skokowo-goleniowego	236
2.5.19.2.	Złamania kostek	238
2.5.20.	Złamanie i zwichnięcie kości skokowej	241
2.5.21.	Złamanie kości piętowej	242
2.5.22.	Złamania kości stępu	246
2.5.22.1.	Złamanie kości łódkowatej	246
2.5.22.2.	Złamanie kości szczęgiennej	246
2.5.22.3.	Złamania kości klinowatych	246
2.5.23.	Złamania kości śródstopia	247
2.5.24.	Złamania palców	248
2.5.25.	Zwichnięcia w obrębie stopy	249

3

3.1.	WADY WRODZONE NARZĄDU RUCHU	250
3.1.1.	Część ogólna	250
3.1.2.	Część szczegółowa	250
3.1.2.1.	Płodowe zbliżniowacenie mięśni, wrodzona sztywność stawów, artrogrypoza (<i>arthrogryposis multiplex congenita, myodysplasia foetalis deformans Middleton</i>)	250
3.1.2.2.	Kręcz szyi (<i>torticollis</i>)	251
3.1.2.3.	Klatka piersiowa lejkowata, szewska (<i>pectus infundibuliforme, pectus excavatum</i>)	253
3.1.2.4.	Klatka piersiowa kurza (<i>pectus carinatum</i>)	253
3.1.2.5.	Wysokie wrodzone ustawienie łopatki, choroba Sprengela (<i>scapula alta congenita</i>)	254
3.1.2.6.	Żebro szyjne (<i>costa cervicalis</i>)	255
3.1.2.7.	Wady rozwojowe kręgow	255
3.1.2.7.1.	Kręg przejściowy (<i>vertebra transitiva</i>)	256
3.1.2.7.2.	Wrodzony zrost, blok kręgowy, półkręgi (<i>synostosis congenita vertebrarum, hemivertebrae</i>)	256
3.1.2.7.3.	Wrodzona krótka szyja, zespół Klippela-Feila (<i>brevicollis, syndroma Klippel-Feil</i>)	257
3.1.2.7.4.	Wrodzone skrzywienie kręgosłupa (<i>kyphoscoliosis, scoliosis congenita</i>)	258
3.1.2.7.5.	Ukryty rozszczep kręgosłupa (<i>spina bifida occulta</i>)	258
3.1.2.8.	Mielodysplazja i stan dysraficzny	259
3.1.2.9.	Wady wrodzone kończyn	260
3.1.2.9.1.	Wrodzony brak lub niedorozwój kości promieniowej (<i>defectus seu hypoplasia radii</i>)	261
3.1.2.9.2.	Wrodzony brak lub niedorozwój kości łokciowej (<i>defectus seu hypoplasia ulnae</i>)	261

3.1.2.9.3.	Brak lub niedorozwój kości udowej (<i>defectus seu hypoplasia femoris</i>)	262
3.1.2.9.4.	Biodro szpotawe wrodzone (<i>coxa vara congenita</i>)	262
3.1.2.9.5.	Wrodzony brak lub niedorozwój kości piszczelowej (<i>defectus seu hypoplasia tibiae</i>)	264
3.1.2.9.6.	Wrodzony ubytek strzałki (<i>defectus fibulae</i>)	264
3.1.2.9.7.	Rozszczep ręki (<i>manuschisis</i>)	264
3.1.2.9.8.	Wrodzony zrost kostny (<i>synostosis congenita</i>)	265
3.1.2.9.8.1.	Wrodzony zrost promieniowo-łokciowy (<i>synostosis congenita radioulnaris</i>)	265
3.1.2.9.8.2.	Wrodzony zrost palców (<i>syndactylia</i>)	266
3.1.2.9.9.	Zdwojenie (<i>duplicatio</i>)	266
3.1.2.9.9.1.	Zdwojenie palców (<i>polidactylia</i>)	266
3.1.2.9.10.	Wrodzone przerosty kończyn (<i>hypertrophia congenita extremitatis</i>)	267
3.1.2.9.11.	Obrączkowate bliznowate przewężenie płodowe (<i>stria amniotica</i>)	267
3.1.2.9.12.	Inne wady wrodzone palców	268
3.1.2.9.13.	Wrodzone zwichnięcie rzepki (<i>luxatio patellae congenita</i>)	268
3.1.2.9.14.	Wrodzone kolano przegięte (<i>genu recurvatum congenitum</i>)	268
3.1.2.9.15.	Wrodzony staw rzekomy goleni i wrodzone przodowygięcie piszczeli (<i>pseudarthrosis congenita cruris et tibia curva congenita</i>)	269
3.1.2.9.16.	Stopa końsko-szpotawa wrodzona (<i>pes equino-varus congenitus</i>)	270
3.1.2.9.17.	Wrodzone przywiedzione przodostopie (<i>metatarsus adductus congenitus</i>)	275
3.1.2.9.18.	Wrodzona stopa wydrążona (<i>pes excavatus</i>)	276
3.1.2.9.19.	Stopa piętowa wrodzona (<i>pes calcaneus congenitus</i>)	276
3.1.2.9.20.	Stopa płaska wrodzona (<i>pes planovalgus convexus congenitus, pes planus taloflexus, pes planus inversus</i>)	277
3.1.2.9.21.	Dysplazja i wrodzone zwichnięcie stawu biodrowego (<i>dysplasia et luxatio coxae congenita</i>)	279
3.2.	POSTAWA I WADY STATYCZNE	289
3.2.1.	Postawa	289
3.2.2.	Wady statyczne kończyn dolnych	290
3.2.2.1.	Stopa płasko-kośława statyczna (<i>pes planovalgus staticus</i>)	290
3.2.2.2.	Stopa poprzecznie płaska statyczna (<i>pes transversoplanus staticus</i>)	292
3.2.2.3.	Kolana koślawe (<i>genua valga</i>)	293
3.2.2.4.	Kolana szpotawe (<i>genua vara</i>)	294
3.2.2.5.	Paluch koślawy (<i>hallux valgus</i>)	295
3.2.3.	Statyczne zniekształcenia kręgosłupa	296
3.2.3.1.	Skrzywienie kręgosłupa w płaszczyźnie czołowej	296
3.2.3.2.	Skrzywienie kręgosłupa w płaszczyźnie strzałkowej	296
3.3.	BOCZNE SKRZYWIENIE KRĘGOSŁUPA	298
3.3.1.	Wiadomości ogólne	298
3.3.2.	Podział skolioz	301
3.3.3.	Przebieg kliniczny	303
3.4.	JĄLOWE MARTWICE KOŚCI (<i>NECROSIS ASEPTICA OSSIIUM, NECROSIS ISCHEMICA APOPHYSITIS, CHONDROOSTEONECROSIS</i>)	307
3.4.1.	Wiadomości ogólne	307
3.4.2.	Jąłowa martwica głowy kości udowej u dzieci, choroba Perthesa (<i>necrosis aseptica capitis femoris Legg-Calve-Perthes, osteochondritis coxae iuvenilis, coxa plana, morbus Perthes</i>)	308
3.4.3.	Martwica guzowatości kości piszczelowej, choroba Osgooda-Schlattera (<i>necrosis aseptica tuberositas tibiae, morbus Osgood-Schlatter</i>)	311
3.4.4.	Jąłowa martwica głowy II kości śródstopia (<i>necrosis aseptica capitis ossis metatarsi II, morbus Freiberg, s. Köhler II</i>)	312

3.4.5.	Jałowa martwica guza piętowego (<i>morbus Haglund, apophysitis calcanei</i>)	313
3.4.6.	Jałowa martwica nasad trzonów kręgow, choroba Scheuermanna, młodzieńcza kifoza (<i>osteocondrosis iuvenilis dorsi, kyphosis iuvenilis, morbus Scheuermanni</i>)	313
3.4.7.	Martwica kości księżycowatej, choroba Kienböcka (<i>necrosis aseptica ossis lunati, morbus Kienböck</i>)	315
3.4.8.	Oddzielająca martwica kostno-chrzęstna, choroba Königa (<i>osteocondrosis dissecans</i>)	315
3.4.9.	Chrzęstniakowatość stawów (<i>chondromatosis, osteochondromatosis</i>)	316
3.5.	ZNIEKSZTAŁCENIA I DYSFUNKCJE NARZĄDU RUCHU W CHOROBAH UKŁADU NERWOWO-MIĘŚNIOWEGO	318
3.5.1.	Wiadomości ogólne	318
3.5.2.	Porażenia i niedowłady spastyczne	318
3.5.3.	Jamistość rdzenia (<i>syringomyelia</i>)	321
3.5.4.	Wiąd rdzenia (<i>tabes dorsalis</i>)	322
3.5.5.	Porażenia i niedowłady wiotkie	323
3.5.5.1.	Porażenie dziecięce, choroba Heinego-Medina (<i>poliomyelitis anterior acuta</i>)	323
3.6.	ZABURZENIA NERWOWE POCHODZENIA OBWODOWEGO	325
3.6.1.	Zespół cieśni nadgarstka (<i>syndroma canalis carpi</i>)	325
3.6.2.	Zespół kanału Guyona (<i>syndroma canalis Guyoni</i>)	326
3.6.3.	Zespół rowka nerwa łokciowego (<i>syndroma sulcus nervi ulnaris</i>)	326
3.6.4.	Choroba Mortona (<i>morbus Mortoni</i>)	327
3.7.	ZMIANY ZWYRODNIENIOWE STAWÓW, CHOROBA ZWYRODNIENIOWA, ZNIEKSZTAŁCAJĄCE ZAPALENIE STAWÓW (ARTHRISIS DEFORMANS, OSTEOARTHRISIS, ARTHRITIS DEFORMANS, OSTEOARTHRITIS)	328
3.7.1.	Wiadomości ogólne	328
3.7.2.	Zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa i stawów międzykręgowych (<i>spondylosis et spondyloarthrosis</i>)	329
3.7.2.1.	Choroba Baastrupa (<i>morbus Baastrupi</i>)	332
3.7.3.	Zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego (<i>coxarthrosis</i>)	332
3.7.3.1.	Choroba Otto-Chrobaka (<i>protrusio acetabuli intrapelvica</i>)	334
3.7.3.2.	Samoistna martwica głowy kości udowej u dorosłych (<i>necrosis idiopathica capitis femoris</i>)	334
3.7.4.	Zmiany zwyrodnieniowe stawu kolanowego (<i>gonarthrosis</i>)	335
3.7.5.	Zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepekowo-udowego (<i>arthrosis art. patello-femoralis</i>)	336
3.7.6.	Zmiany zwyrodnieniowe stawu ramiennego (<i>omarthrosis</i>)	337
3.7.7.	Zmiany zwyrodnieniowe stawu łokciowego (<i>arthrosis cubiti</i>)	337
3.8.	CHOROBY ŚCIĘGIEN, WIĘZADEŁ I TKANKI ŁĄCZNEJ	338
3.8.1.	Przykurcz Dupuytren'a (<i>contractura Dupuytreni</i>)	338
3.8.2.	Zapalenie kaletki maziowej (<i>bursitis</i>)	339
3.8.3.	Zmiany zwyrodnieniowe i odczynowo-zapalne pochewek ścięgniastych (<i>tendovaginitis</i>)	340
3.8.3.1.	Zespół de Quervaina, choroba de Quervaina (<i>tendovaginitis stenosans musculi abductoris longi et extensoris brevis pollicis</i>)	340
3.8.3.2.	Palec przeskakujący, trzaskający, strzelający (<i>tendovaginitis stenosans</i>)	341
3.8.4.	Torbiel galaretowata (<i>ganglion</i>)	341
3.8.5.	Ostroga piętowa (<i>calcar calcanei</i>)	341
3.8.6.	Tenopatie	342

3.8.6.1.	Entezopatia nadkłykcia bocznej kości ramiennej, łokieć tenisisty (<i>enthesopathia epicondylis lateralis humeri</i>)	342
3.8.6.2.	Entezopatia nadkłykcia przyśrodkowego kości ramiennej, łokieć golfisty (<i>enthesopathia epicondylis medialis humeri</i>)	343
3.8.6.3.	Zapalenie okołostawowe kolana (<i>periarthritis genu, epicondylitis genu</i>)	343
3.8.6.4.	Zapalenie okołostawowe biodra (<i>priarthritus coxae</i>)	343
3.8.6.5.	Entezopatia ścięgna piętowego (<i>enthesopathia Achillis</i>)	344
3.8.7.	Zespół bolesnego barku, choroba Duplaya (<i>periarthritis humeroscapularis</i>)	344
3.8.8.	Biodro trzaskające (<i>coxa saltans</i>)	345
3.8.9.	Trzaskająca łopatka (<i>scapula stenosans</i>)	345
3.8.10.	Fibromialgia	346
3.9.	ZAPALENIA NARZĄDU RUCHU	347
3.9.1.	Nieswoiste zapalenia kości (<i>ostitis non specifica</i>)	347
3.9.1.1.	Postacie podostre zapaleń	350
3.9.1.1.1.	Ropień Brodiego	350
3.9.1.1.2.	Zagęszczające zapalenie kości (<i>ostitis chronica scleroticans Garre</i>)	350
3.9.1.2.	Przewlekłe zapalenie kości (<i>ostitis chronica</i>)	351
3.9.1.3.	Urazowe zapalenie kości	351
3.9.2.	Zapalenie stawów (<i>arthritis</i>)	351
3.9.3.	Swoiste zapalenia kości i stawów	352
3.9.3.1.	Gruźlica kostno-stawowa	352
3.9.3.1.1.	Gruźlica kręgosłupa (<i>spondylitis tbc</i>)	356
3.9.3.1.2.	Gruźlica stawu biodrowego (<i>coxitis tbc</i>)	358
3.9.3.1.3.	Gruźlica stawu kolanowego (<i>gonitis tbc</i>)	359
3.9.3.2.	Kiła kości (<i>syphilis ossinum</i>)	359
3.9.3.3.	Rzęzączkowe zapalenie stawów (<i>arthritis gonorrhoeica</i>)	360
3.9.3.4.	Bruceloza (<i>brucellosis</i>)	360
3.9.3.5.	Wirusowe zapalenia stawów	361
3.9.3.6.	Reumatoidalne zapalenie stawów (<i>polyarthritis rheumatoidea</i>)	362
3.9.3.7.	Młodzieńcze przewlekłe zapalenie stawów (<i>polyarthritis chronica iuvenilis</i>)	366
3.9.3.8.	Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa, choroba Bechterewa (<i>spondyloarthritis ankylopoetica, morbus Bechterew</i>)	367
3.9.3.9.	Łuszczycowe zapalenie stawów (<i>arthritis psoriatica</i>)	368
3.9.3.10.	Zapalenia stawów towarzyszące enteropatiom	369
3.9.3.11.	Reaktywne zapalenia stawów	369
3.9.3.12.	Zespół Reitera (<i>morbus Reiteri</i>)	370
3.9.3.13.	Dna stawowa (<i>arthritis urica</i>)	371
3.9.3.14.	Chondrokalcynoza (<i>chondrocalcinosis</i>)	372
3.10.	NOWOTWORY NARZĄDU RUCHU	374
3.10.1.	Część ogólna	374
3.10.2.	Nowotwory wytwarzające tkankę chrzęstną	380
3.10.2.1.	Chrzęstniak (<i>chondroma</i>)	380
3.10.2.2.	Kostniakochrzęstniak, wyrośl kostno-chrzęstna (<i>osteochondroma, exostosis cartilaginea</i>)	381
3.10.2.2.1.	Mnogie kostniakochrzęstniaki (<i>diaphyseal aclasis, hereditary multiple exostoses</i>)	382
3.10.2.3.	Chrzęstniak zarodkowy niezłośliwy (<i>chondroblastoma benignum, chondroblastoma epiphyseale</i>)	383
3.10.2.4.	Włókniak chrzęstno-śluzakowaty (<i>fibroma chondromyxoides, chondromyxofibroma</i>)	383
3.10.2.5.	Mięsak chrzęstnopochozny, chrzęstniakomięsak (<i>chondrosarcoma</i>)	384
3.10.3.	Nowotwory wytwarzające tkankę kostną	384
3.10.3.1.	Kostniak (<i>osteoma</i>)	384
3.10.3.2.	Kostniak kostnawy (<i>osteoma osteoides</i>)	385
3.10.3.3.	Kostniak zarodkowy (<i>osteoblastoma benignum</i>)	386

3.10.3.4.	Mięsak kościopochodny (<i>sarcoma osteogenes, osteosarcoma</i>)	386
3.10.3.5.	Mięsak przykostny (<i>osteosarcoma iuxtacorticalis</i>)	389
3.10.4.	Guz olbrzymiokomórkowy (<i>tumor gigantocellularis, osteoclastoma</i>)	390
3.10.5.	Nowotwory szpiku kostnego	391
3.10.5.1.	Mięsak Ewinga (<i>sarcoma Ewingi</i>)	391
3.10.5.2.	Mięsak siateczkowy kości (<i>reticulosarcoma ossis</i>)	393
3.10.5.3.	Szpiczak (<i>plasmocytoma, myeloma</i>)	393
3.10.6.	Nowotwory tkanki naczyniowej	394
3.10.6.1.	Naczyniak (<i>haemangioma</i>)	394
3.10.6.2.	Mięsak naczyniowy (<i>haemangiosarcoma</i>)	395
3.10.7.	Inne nowotwory tkanki łącznej	395
3.10.7.1.	Włókniak (<i>fibroma</i>)	395
3.10.7.2.	Tłuszczak (<i>lipoma</i>)	396
3.10.7.3.	Włókniakomięsak (<i>fibrosarcoma</i>)	396
3.10.7.4.	Tłuszczakomięsak kości (<i>liposarcoma</i>)	397
3.10.8.	Inne nowotwory kości	397
3.10.8.1.	Struniak (<i>chordoma</i>)	397
3.10.8.2.	Szkliviak kości długich (<i>adamantinoma ossium longum</i>)	397
3.10.9.	Zmiany nowotworopodobne kości	398
3.10.9.1.	Torbiel samotna kości (<i>cystis ossis solitaria</i>)	398
3.10.9.2.	Torbiel tętniakowata kości (<i>cystis aneurysmatica ossis</i>)	399
3.10.9.3.	Torbiel przystawowa kości (<i>cystis iuxtaarticularis ossis</i>)	400
3.10.9.4.	Włókniak niekostniejący, przynasadowy włóknisty ubytek kości (<i>fibroma nonossificans, xanthogranuloma histiocyticum, fibroxanthoma, defectus fibrosus</i>)	400
3.10.9.5.	Ziarniniak kwasochłonny (<i>granuloma eozynophilicum</i>)	401
3.10.9.6.	Dysplazja włóknista, uogólnione torbielowato-włókniste zwyrodnienie kośćca, zespół Albrighta (<i>dysplasia fibrosa</i>)	402
3.10.9.7.	Kostniejące zapalenie mięśni (<i>myositis ossificans</i>)	403
3.10.9.8.	Dystrofia kości przytarczyczkowa, choroba Recklinghausena, guz brunatny spowodowany nadczynnością przytarczyc (<i>osteodystrophia parathyroidea, osteodystrophia fibrosa cystica generalisata, morbus Recklinghausen</i>)	403
3.10.10.	Przerzuty nowotworów do kości	404
3.10.11.	Nowotwory i nowotworopodobne zmiany wychodzące z przykostnych tkanek miękkich	406
3.10.11.1.	Mięsak maziówkowy (<i>sarcoma synovialis</i>)	406
3.10.11.2.	Mięsak prądkowanokomórkowy (<i>rhabdomyosarcoma</i>)	407
3.10.11.3.	Barwnikowe kosmkowo-guzkowe zapalenie błony maziowej i kaletek ścięgien (<i>synovitis, bursitis et tenosynovitis villonodularis pigmentosa</i>)	407
3.11.	INNE CHOROBY NARZĄDU RUCHU	408
3.11.1.	Młodzieńcze złuszczenie głowy kości udowej (<i>epiphyseolysis capitis femoris</i>)	408
3.11.2.	Piszczel szpotawa, choroba Blounta (<i>morbus Blount</i>)	411
3.11.3.	Kręgoszczelina (<i>spodylolyis</i>) i kręgozmyk (<i>spondylolisthesis</i>)	412
3.11.4.	Stenoza kanału kręgowego (<i>stenosis canalis vertebralis</i>)	414
3.11.5.	Zespoły bólowe kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego	415
3.11.6.	Zespoły bólowe szyjnego odcinka kręgosłupa	418
3.11.7.	Algodystroficzne zespoły odruchowo-współczulne	421
3.11.8.	Choroby układowe	422
3.11.9.	Achondroplazja (<i>chondrodystrophia foetalis, achondroplasia</i>)	423
3.11.10.	Łamliwość kości, kostnienie niedoskonałe (<i>osteopsathyrosis, fragilitas ossium, osteogenesis imperfecta</i>)	424
3.11.11.	Choroba Pageta (<i>ostitis deformans, morbus Paget</i>)	425
3.11.12.	Zrzesotnienie kości, osteoporoza (<i>osteoporosis</i>)	425
3.11.13.	Osteomalacja, zmiękczenie kości (<i>osteomalatio</i>)	429
3.11.14.	Choroby zawodowe narządu ruchu	430

PIŚMIENNICTWO	432
--------------------------------	------------

SKOROWIDZ	435
----------------------------	------------